

SA EESTI
VABAÕHUMUUSEUM

ARENGUKAVA 2023-2027

DETSEMBER • 2022

Sihtasutus Eesti Vabaõhumuuseum

Sihtasutus Eesti Vabaõhumuuseum moodustati 1. jaanuaril 2014 Eesti Vabaõhumuuseumi ja Ennistuskoda Kanut ühinemisel. Sihtasutuses on 72,22 ha territooriumiga muuseum, kus eksponeeritakse 78 hoonet, ning kultuuripärandi konserveerimise ja digimise kompetentsikeskus Kanut Tallinna vanalinnas.

Missioon

Eesti Vabaõhumuuseum innustab inimesi hoidma ja väärtustama maaehituspärandit, kultuuritraditsioone ning kestlikku elulaadi.

Visioon

Eesti Vabaõhumuuseum on külastajasõbralik, ligipääsetav ja keskkonnahoidlik maa-arhitektuurimuuseum ning Eesti üks armastatumaid ja külastatumaid kultuurisihtkohti peredele. Maailmatasemel konserveerimis- ja digimisteenuseid pakkudes panustame museaalide pikaajalisse säilitamisse ja vahendamisse muuseumides üle Eesti.

Soovitud seisund 2027

- Külastuste koguarv aastas 140 000, sh piletiga külastuste arv 121 950
- Haridusprogrammides osalejate arv aastas 17 500
- Külastajate ja koolitustel osalejate rahulolu üle 90%
- Muuseumi bränditeadlikkus elanikkonnas, 3.koht/32%
- Töötajate rahulolu vähemalt 85%

Väärtused

- **Lugupidamine** - suhtume endasse, kolleegidesse, külastajatesse, partneritesse ning kogu asutusse hoolivalt ja sõbralikult.
- **Koostöö** – ühiste eesmärkide saavutamiseks teeme koostööd nii asutuse sees kui väljaspool, oleme avatud ja abivalmid.
- **Eesmärgistatus** – meie tegevus on läbimõeldud ja mõtestatud, meil on selged sihid ning me suudame eristada olulist ebaolulisest.
- **Usaldusväarsus** – professionaalsus ja usaldus on meie tõsiseltvõetavuse alustalad, hindame pidevat õppimist ja enesetäiendamist ning peame kokkulepetest ja lubadustest kinni nii asutuse sees kui ka väljaspool.

Eesmärgid ja olulisemad tegevussuunad

1. OLEME KÜLASTAJASÕBRALIKU JA KESKKONNATEADLIKU MUUSEUMI NING HARIDUSKESKUSENA ÜLETANUD KRIISIEELSE KÜLASTUSTE TASEME.

Möödik	Algtase 2021	Sihttase 2027
Külastuste koguarv ¹	80 885	140 000
Perepiletiga külastajate arv	22 500	24 000
Haridusprogrammides ² osalejate arv	11 250	17 500
Muuseumi bränditeadlikkus elanikkonnas ³	4. koht / 27%	3. koht / 32%
Külastajate ja haridusprogrammides osalejate rahulolu muuseumikülastusega	Üle 90%	Üle 90%
Sisutegevustest laekuv omatulu ⁴	421 174	700 000
Tugiteenuste osutamisest laekuv omatulu ⁵	511 331	700 000

Olulisemad tegevussuunad:

1.1. KÜLASTATAVUSE TAASTAMINE: Pakume oma külastajatele ehedaid, hariduslikke ja meeldejäävaid külastuskogemusi kogu elukaare ulatuses. Pingutame kriisieelsete külastusmahtude taastamise nimel. Arvestame kõikides oma tegevustes turvalise muuseumikülastuse põhimõtetega. Muuseumi kommunikatsiooni- ja turundustegevuse (sh digiturunduse) kaudu jõuavad muuseumi sõnumid võimalikult laiade sihtgruppideni. Jätkame kodulehe ja selle täiendavate võimaluste arendamist. Koostöös teiste Eesti muuseumide ja Eesti Muuseumiühinguga jätkame ühtse muuseumikaardi väljatöötamist ja käivitamist.

1.2. ELAV MUUSEUM: Muuseumi kui perekülastuste sihtkoha atraktiivsuse tõstmiseks viime ellu peredele suunatud arendusprojekti "Elav muuseum, talulapse maailm", mis koosneb kolmest omavahel ühendatud alaprojektist: (1) Karjalapse seiklusrada seob muuseumi looduskeskkonna ja ekspositsiooni terviklikuks peredele suunatud harivaks, seikluslikuks ja elamuslikuks rajaks, sisaldades nii füüsilist aktiivsust sisaldavaid kui ka õpetlikke tegevuspunkte; (2) Kolga aida-lauda-raidas arendatakse välja toimiv laut ning säästlikku eluviisi ja loodushoidu käsitlev tegevuskeskus; (3) Kolga talu on aastaringselt kasutatav tegevuskeskus nii perekülastajale kui ka kooligruppidele talupidamise, käsitöö ja talutööde tutvustamiseks.

1.3. LIGIPÄÄSETAV KÜLASTUSKESKKOND: Arendame uuringutele tuginedes ja teenusdisaini põhimõtetest lähtuvalt kasutajasõbralikku ja igakülgset ligipääsetavat külastusteedkonda, et

¹ Sh haridus- ja koolitusprogrammides osalejad

² Ekspositsiooni- ja haridusvaldkonna hariduse ning lõimumis- ja sotsiaalsete programmide töögrupi pakutavad haridusliku sisuga programmid lastele ja täiskasvanutele (sealhulgas lastealaagrid, jõulupeod, lasteaia lõpupeod jne).

³ Teadlikkust hinnatakse esindusliku top-of-mind küsitlusega ning läbi kahe möödiku: esimene neist on Eesti Vabaõhumuuseumi koht pingereas küsimusele "Nimetaga palun kolm muuseumi, mis Teile esimesena meenuvad" vastanute seas esimesena nimetatud asutuste vaates ja teine % Tallinna elanikest, kes kolme vastuse hulgas mainivad Eesti Vabaõhumuuseumi.

⁴ Sisutegevustest laekuv omatulu sisaldab muuhulgas piletimüüki, haridus- ja koolitusprogrammides osalemise tasusid, riigieelarveväliseid projektitoetusi ja Kanuti teenuste osutamisest laekuvat omatulu.

⁵ Tugiteenuste osutamisest laekuv omatulu sisaldab muuhulgas tulu kaubandusest, toitlustusest ja ruumide rendist.

muuseum ja selles pakutavad tegevused (sh ka digikanalid) oleksid kõikidele sihtgruppidele (sh lapsed ja pered, eakad, erivajadustega inimesed jt) lihtsalt ja mugavalt kättesaadavad.

1.4. DIGILAHENDUSED: Arendame muuseumi lähtuvalt terviklikust ja kaasaegsest digistrateegiast, mis määratleb detailsed eesmärgid ja arenguvajadused digitaalsete teenuste väljatöötamisel ning digilahenduste kasutamisel külastuskogemuse mitmekesistamiseks ja mugavamaks muutmiseks. Digistrateegia raames tõhustame koostööd Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskusega, et leida parimad võimalused muuseumi töö toetamiseks turvanõuetele vastavate ja kaasaegsete IT-lahendustega, samuti tagada muuseumi varustatus kvaliteetsete IT-vahenditega.

1.5. MUUSEUMIHARIDUS: Uuendame järjepidevalt muuseumi haridusprogramme. Planeerime haridustegevusi muuseumiüleselt, suurendame Kuie kooli koordineerivat rolli ning arendame tunnijuhite süsteemi. Piirkondliku otseturunduse kaudu võtame eesmärgiks jõuda suurema arvu koolideni. Senisest enam soovime liita haridustegevustesse loodushariduse teema, käsitleme loodushoiu ja looduse kui elukeskkonna teemasid. Teeme koostööd kooliõpikute kirjastajatega, kajastamaks maa-arhitektuuri ja Eesti Vabaõhumuuseumit koolides kasutatavates õppematerjalides.

1.6. ÜHISKONDLIKUD PROJEKTID: Käsitleme sotsiaalseid ja ühiskonnas aktuaalseid teemasid muuseumi haridus- ja näitustegevuses ning sündmuste programmis. Kajastame senisest põhjalikumalt järgmisi teemasid: tervislik toitumine, loodussäästlik mõtlemine, kultuuriline mitmekesisus ja lõimumine. Kaasame aktiivselt eakaid muuseumi tegevustesse.

1.7. ROHELINE MUUSEUM: Peame lisaks kestliku eluviisi käsitlemisele programmides oluliseks organisatsioonina eeskujuks olemist säästva mõtteviisi juurutamisel, mistõttu koostame ja viime ellu keskkonnateadlikkuse tegevuskava. Arendusi planeerides (küttesüsteemid, valgustus, transpordivahendid jm) arvestame keskkonnamõjudega. Lähtume oma igapäevases tegevuses rohelise muuseumi põhimõtetest⁶.

1.8. ÄRITEENUSTE JA KAUBANDUSE ARENDAMINE: Pakume ettevõtetele ja koostööpartneritele kaasaegseid võimalusi sündmuste korraldamiseks, tagades klientidele muuseumi ruumilisi võimalusi arvestades kvaliteetset teenust ning võimalust muuhulgas tutvuda muuseumi ekspositsiooniga. Arendame muuseumi poode ja toitlustuskohti, nende paiknemist territooriumil ja pakutavat valikut, mis toetaks suurepäraselt külastuskogemust ja oleks samas seotud muuseumi kajastatavate teemadega. Jätakuvalt panustame eristuva kaubavaliku ja funktsionaalse e-poe käivitamise ja turundamise, mis tõstab nii muuseumi võimekust omatulude teenimiseks kui ka läbi mõtestatud toodete kasvatab inimeste teadlikkust talurahvakultuurist. Äriteenuste arendamisel lähtume põhimõttest, et need toetavad asutuse missiooni ja visiooni ning panustavad eesmärkide saavutamisse.

2. OLEME EESTI JUHTIV MAA-ARHITEKTUURI TEADUS- JA KOMPETENTSIKESKUS NING MEIE KOGUD (SH MUSEAALHOONED) ON VASTUTUSTUNDLIKULT HOITUD.

Möödik	Algtase 2021	Sihttase 2027
Koolitus ja nõustamisprogrammides osalenute arv (maaarhitektuuri keskus ja Kanut) ja rahulolu	673 95%	550 vähemalt 90%

⁶ https://ekja.ee/et/roheline_muuseum_3/

Inimeste osakaal, kes tunnevad huvi Eesti talurahvakultuuri vastu	53%	üle 60%
Muuseumipublikatsioonide ⁷ / populaarteaduslike artiklite arv aastas	2 / 30	3 / 40
Teadusvaldkonna koostööprojektide arv ja maht, sh rahvusvaheliste projektide arv ja maht	1	3
Ettekanded konverentsidel ja seminaridel ⁸	40	30
Üliõpilaste lõputööde juhendamine	6	7
Pikaajalist ja nõuetekohast säilimist tagavate hoidlapindade osakaal	31%	44%
MuSi sisestatud I etapi kirjelduste osakaal	83%	95%
Digitud museaalide osakaal	85%	91%

Olulisemad tegevussuunad:

2.1. UURIMISTEGEVUS: Viime läbi maaarhitektuuri teemavaldkonna uurimist vastavalt teadusstrateegia eesmärkidele. Fookus on seotud ekspositsiooni ja kogude vajadustega, suuremate teemavaldkondadena on esindatud maaarhitektuuri keskkonnasäästlik hoidmine ja taastamine, ehitustööriistad ja pärandehituse tehnoloogiad ning maaarhitektuuri pärandi hetkeseis ja kaitsevajadused. Viime läbi regulaarseid külastusuuringuid ning arendame vastavaid andmekogumis- ja analüüsimetodeid.

2.2. TEADLIKKUSE TÕSTMINE ÜHISKONNAS: Tõstame ühiskonnas maaarhitektuurialast teadlikkust ning seeläbi suurendame oma mõju maaehituspärandi hoidmisel ja väärtustamisel Eestis. Olulisel kohal on süsteemne muuseumi teaduskommunikatsioon, et viia uurimustööde tulemused ja taastamisalane oskusteave laiemale avalikkuseni.

2.3. KOOLITUSED JA NÕUSTAMINE: Pakume mitmekülgset, ajakohast ja kõrgetasemelist koolitus- ja nõustamisprogrammi, mis annab spetsialistidele ja huvilistele vajalikud oskused ja teadmised maaehituspärandi hoidmisest ja sellega tegelemisest. Kultuuriministeeriumi, Muinsuskaitseameti ja SA EVM vahelise kokkuleppe raames koolitame valdkonnas tegutsevaid spetsialiste kultuuripärandi (museaalid, taluarhitektuur) säilitamisega seotud teemadel.

2.4. KOOSTÖÖ ÜLIKOOLIDEGA: Edendame koostööd õppeasutustega ja rahvusvaheliste partneritega, arendame praktikantide ja juhendamiste süsteeme ning osaleme siseriiklikes ja rahvusvahelistes uurimisprojektides. Panustame ülikoolide ja kutseõppeasutuste õppetöö läbiviimisse.

2.5. SÄILITAMISTINGIMUSED: Parandame museaalide säilitustingimusi ja võimalusi nõuetekohaseks hoiustamiseks. 2023-2024 võtame fookusesse mööblihoidla ning 2024-2025 korrastame viihalli, 2026. aastaks plaanime korrastada abihoidlad. Teeme ettevalmistusi

⁷ Muuseumipublikatsioonid on sihtasutuse poolt või osalusel koostatud väljaanded, sh raamatud, kataloogid, artiklikogumikud, ajakirjad, õpikud jm. Siin all ei peeta silmas väiksemahulisi infolehti või lühibrošüüre.

⁸ Konverentside ja seminaride all peetakse silmas ettekandeüritusi, mille raames muuseumi teadurid tutvustavad oma uurimistöid laiemale publikule sh. muuseumi teaduspäevad, ajalookonverentsid, kodulooõhtud vms. avalikkusele suunatud üritus.

museaalide üleviimiseks pärandihoidlasse. Seirame regulaarselt museaalide seisukorda ning arendame seiremetoodikat.

2.6. MUSEAALHOONETE SEISUKORD: Seirame ja analüüsime pidevalt muuseumi eksponaathoonete seisukorda, tagamaks ajakohase ülevaate investeringuvajadusest. Museaalhooned on restaureerimiskomisjoni järelevalve all ning viime järjepidevalt ellu nende restaureerimist ja konserveerimist. Koostame konserveerimis- ja restaureerimistöde põhimõtted, tõhustame restaureerimiskomisjoni kui omanikujärelevalve töökorraldust, loome museaalhoonete seire- ja hooldusstrateegia ning museaalhoone museaalvormi (kokkulepitud ajaloolis-tehniline kirjeldus arhitektuursest väljendusviisist, materjalikäsitlustest ja ehitustehnoloogiast).

2.7. KULTUURIPÄRANDI DIGIMINE: Aastaks 2027 oleme diginud 91 % ja MuSis I etapi kirjeldused sisestatud 95% museaalidest vastavalt pikaajalisele plaanile.

3. EESTIS ON KÄTTESAADAVAD TIPPTASEMEL KULTUURIPÄRANDI KONSERVEERIMIS- JA DIGIMISTEENUSED.

Möödik	Algtase 2021	Sihttase 2027
Riigile osutatavate lepinguliste teenuste maht	85% ulatuses 18,2 täistööajale taandatud konservatori ja digiteerija jooksva aasta töötundide mahust	85% ulatuses 18,2 täistööajale taandatud konservatori ja digiteerija jooksva aasta töötundide mahust
Kanuti teenuste osutamisest laekuv müügitulu	85 740	90 000 EUR
Rahulolu Kanuti pakutavate teenustega	87,6%	vähemalt 90%
Konservatori kutset omavate säilitusspetsialistide osakaal	Kanutis 63% Muuseumis 50%	Kanutis 68% Muuseumis 50%

Olulisemad tegevussuunad:

3.1. KONSERVEERIMIS- JA DIGIMISTEENUSED: Osutame lähtuvalt riiklust tellimusest Eesti muuseumidele kõrgetasemelist konserveerimis- ja digimisteenust. Otsime täiendavaid rahastusallikaid, et investeerida kaasaegsete seadmete soetamisse (sh nii riistvara kui ka tarkvara), mis võimaldab suurendada teenuste mahtu (mh pakkuda riigile massdigimise teenust) ja tõsta kvaliteeti. Osaleme MuS 2.0 versiooni väljaarendamisel, eesmärgiga tagada süsteemi konserveerimismooduli vastavus vajadustele.

3.2. PÄRANDIHOIDLAD: Osaleme muuseumide ühishoidlate rajamise projekti ettevalmistustöös, et tagada Eestis kultuuripärandi konserveerimiseks ja digimiseks väga head tingimused.

4. MEIE TÖÖTAJATE RAHULOLU ON KÕRGE NING OLEME VALDKONNAS HINNATUD JA ATRAKTIIVNE TÖÖANDJA.

Möödik	Algtase 2021	Sihttase 2027
Töötajate rahulolu	81%	vähemalt 85%

Tööjõu voolavus	13%	alla 18%
-----------------	-----	----------

Prioriteetsed tegevussuunad:

4.1. PERSONALITÖÖ: Kasvatame asutuse atraktiivsust tööandjana. Viime regulaarselt läbi uuringuid töötajate rahulolu hindamiseks ja arendamiseks. Pöörame paindlikust töökorraldusest ja kaugtööst tulenevalt tähelepanu vaimse tervise probleemidega tegelemisele. Pakume töötajatele tõhusat motivatsioonipaketti ja korraldame ühisüritusi kogu kollektiivi meie-tunde tugevdamiseks.

4.2. KOOLITUSED: Koostame iga-aastaselt koolitusplaani ja pakume töötajatele mitmekülgseid koolitusi, mis toetavad arengukavas toodud eesmärkide elluviimist ja inimeste enesetäiendamise vajadusi. Koolitame järelkasvu ja arendame asutusesisest karjäärimudelit, et tagada võtmeametikohtade täitmine valdkonna professionaalidega.

4.3. TÖÖTINGIMUSED: Parandame töötingimusi ja otsime järjepidevalt võimalusi ruumipuuduse leevendamiseks, sh amortiseerunud, kuid tööruumidena kasutatavate suvemõisa hoonete restaureerimiseks.

4.4. TÖÖOHUTUS: Tööohtuse tagamiseks viime ellu tegevusi riskianalüüsil põhineva kava alusel. Panustame töötajate koolitustesse ja väljaõppesse, kvaliteetsetesse töö- ja kaitsevahenditesse ning tööohutusega seotud eeskirjade kaasajastamisse.

4.5. VABATAHTLIKUD: Käivitame tervikliku süsteemi vabatahtlikega tegelemiseks ja arendame koostööd Töötukassaga.